

7. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010 : стан та перспективи розвитку / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна – К. : Фарбований лист, 2010 – 56 с.

8. Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, гривень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lv.ukrstat.gov.ua/dem/SWF/dani/macro/graph01.html>

9. Оперативна інформація про економічне і соціальне становище львівської області за січень-серпень 2013 року : короткий статистичний бюлетень. – Львів, 2013. – 21 с.

10. Природний рух населення Львівської області у січні-липні 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/report/express_2009.php?ind_page=express&vid=3&id_news=6685

11. Вищі навчальні заклади Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/press/2013/r150113_7.pdf

12. Громадське обговорення Концепції «Національної Стратегії соціальної відповідальності бізнесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org.ua/ua/press/events/y/m/455>

УДК 338.45.631.11(447)“313” (045)

П.Ю. Родіонов
аспірант,

Національний авіаційний університет

Перспективи розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної економіки

У статті розглянуто особливості розвитку агропромислового комплексу України. Проведено дослідження структури українського експорту, розглянуто тенденції світового ринку агропромислової продукції. Здійснено аналіз перспектив розвитку сільськогосподарської галузі в умовах інформаційної економіки.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, експорт, світовий ринок агропромислової продукції, інформаційна економіка.

П. Ю. Родионов
аспірант,

Национальный авиационный университет

Перспективы развития агропромышленного комплекса Украины в условиях информационной экономики

В статье рассмотрены особенности развития агропромышленного комплекса Украины. Проведено исследование структуры украинского экспорта, рассмотрены тенденции мирового рынка агропромышленной продукции. Проанализированы перспективы развития сельскохозяйственной отрасли в условиях информационной экономики.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс, экспорт, мировой рынок агропромышленной продукции, информационная экономика.

P. Rodionov
*Postgraduate Student,
National Aviation University*

Prospects of Ukrainian Agroindustrial Complex Development in the Conditions of Informative Economics

The article considers the peculiarities of agroindustrial complex development of Ukraine. The research of Ukrainian export structure is made, and the world market tendencies of agroindustrial production are considered. The prospects of agricultural field in the conditions of informational economics are analyzed.

Keywords: agroindustrial complex, export, world market of agricultural production, informative economics.

Постановка проблеми

Останніми роками в наукових і публіцистичних виданнях, засобах масової інформації тощо, активно популяризуються ідея, згідно з якою однією з провідних галузей української економіки повинен стати аграрний сектор.

Подекуди висловлюється думка, що саме подальший розвиток аграрного сектору повинен бути першочерговим завданням для України, на підтримку цього наводяться аргументи, які здебільшого ілюструють зростання кількості виготовленої агропромислової продукції та як наслідок збільшення її експорту.

На нашу думку, такі твердження є передчасними й такими, що не враховують цілу низку факторів, які можуть впливати на цю галузь. Для того, щоб визначити реальний стан і перспективи агропромислового комплексу, необхідно дослідити наявну ситуацію в цій галузі, а також розглянуто чинники, що можуть здійснювати на неї вплив.

Аналіз досліджень і публікацій

Проблемам розвитку економіки України в сучасних умовах присвячені роботи таких вітчизняних учених, як Л.Г. Мельник [1], А.А. Чухно [2]. У своїх роботах вони розглядали процес еволюції світової економіки, вивчали роль інформації та інформаційних технологій у постіндустріальному суспільстві. Іноземні вчені, такі як Д. Белл [3], В.Л. Іноземцев [4], приділяли увагу трансформації суспільства та економічної системи, а також пов'язані з цим проблеми. Проте нині мало уваги приділено безпосередньо питанням, що виникають при намаганні провести структурні реформи та визначити шляхи подальшого розвитку вітчизняної економіки.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Економічна глобалізація та як наслідок зростання конкурентної боротьби на світових ринках змушують до пошуків нових методів та інструментів, що повинні сприяти реформуванню галузей вітчизняної економіки та підвищенню їхньої конкурентоспроможності. У такому контексті важливим є визначення пріоритетних галузей економіки, розвиткові яких необхідно приділяти особливу увагу.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз сучасного стану агропромислового комплексу України та визначення подальших напрямів його функціонування в умовах інформаційної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

У контексті розвитку економіки України в умовах інформаційної економіки та враховуючи необхідність підвищення конкурентоспроможності окремих її галузей на світових ринках необхідним завданням постає визначення шляхів подальшого розвитку економічної системи.

Світова кон'юнктура, за якої відбувається суттєве збільшення ролі високих технологій і продукції, що має велику додану вартість, з одного боку, та традиційно орієнтовану на експорт сировини та аграрної продукції економіку, з іншого, вимагає нових підходів до визначення напрямів, на яких необхідно зробити акцент при реформуванні вітчизняної економіки.

Для зміни ситуації, що склалася, необхідною умовою є визначення пріоритетних галузей, на розвиткові яких повинна бути зосереджена увага, та відповідно окреслення завдань, які необхідно розв'язати для досягнення сталого розвитку цих галузей. А це у свою чергу вимагає всебічного аналізу наявного стану економіки України, зокрема структури українського експорту та можливостей розвитку тієї чи іншої галузі.

По-перше, необхідно з'ясувати загальний стан економіки країни та визначити місце, яке посідає сільськогосподарська галузь.

У галузевій структурі економіки сільське господарство, мисливство та лісове господарство у 2009 р. займало 7,76% ВВП [5]. У структурі валової доданої вартості згідно з даними Державного комітету статистики України, за 2012 р. сільське господарство займало 9,2% її загального обсягу [6]. Говорячи про об'єми інвестицій, необхідним є зазначити, що сільське господарство отримало за 2011 р. 1,4% загального об'єму прямих іноземних інвестицій в Україну, натомість промисловість – 29,9%, фінансова діяльність – 32,3% [7].

Таким чином, агропромисловий комплекс має досить високі фінансові показники, однак вони є недостатніми для, щоб говорити про ключову роль цього сектору у вітчизняній економіці. Утім за умови збільшення інвестицій ситуація в сільському господарстві може змінитися.

По-друге, необхідним завданням є з'ясування обсягу виробленої сільськогосподарської продукції за певний період та її частку в загальному об'ємі вітчизняного експорту.

Аналізуючи український експорт, необхідно сказати, що, за даними Державного комітету статистики України, за 2012 р. експорт товарів становив 68809,8 млн. дол. імпорту – 84658,1 млн. доларів. Порівняно з 2011 р. експорт збільшився на 0,6%, імпорту – на 2,5%. Від'ємне сальдо становило – 15848,3 млн. дол. (за 2011 р. також від'ємне – 14214 млн. дол.).

Додатково необхідно зазначити, що в загальному обсязі експорту товарів порівняно з відповідним періодом попереднього року збільшилася частка зернових культур із 5,3% до 10,2%, жирів та олій тваринного або рослинного походження – із 5% до 6,1%, залізничних локомотивів – із 5,6% до 6%, механічних машин – із 5,2% до 5,5%. Натомість зменшилася частка чорних металів – із 27% до 22,3%, палив мінеральних, нафти і продуктів її перегонки – із 8,3% до 5,3%, руд, шлаку і золи – із 5,7% до 4,8% [8].

Також необхідно звернути увагу на динаміку зміни експорту товарів. Так, за 2012 р. порівняно з 2011 р. в Україні відбувалось уповільнення темпів зростання експорту товарів. Якщо у 2011 р. загальне зростання експорту було на рівні 33% порівняно з попереднім роком, то у 2012 р. лише 0,3%. Експорт продукції агропромислового комплексу збільшився на 45,8%, порівняно зі зростанням у 2011 р. на рівні 33,9%, аналогічні показники для експорту металу становлять 27,6%

та –14,5%, для транспортних засобів 49,4% та 22,8%. На рисунку подано динаміку експорту товарів у 2011-2012 роках.

Таким чином, продукція українського агропромислового комплексу займає достатньо велику частку загального обсягу вітчизняного експорту. Зростання показників експорту агропромислового комплексу було єдиним з-поміж усіх інших галузей, в яких у свою чергу відбувалося скорочення темпів зростання експорту товарів. Загалом, динаміка експорту нині є такою, що відображає зростаючий попит на агропромислову продукцію на світових ринках.

По-третє, необхідним є визначення передумов, які призводять до такої ситуації на світовому ринку агропромислової продукції. Особливо варто зробити акцент на зростанні світових цін на зернові.

Однак у зв'язку з фінансовою рецесією ціни на агропромислову продукцію стабілізувалися, а подекуди знизилися. Так, індекс цін на зернові ФАО знизився в грудні до 191,5 пункту, що на 1,4% нижче, ніж його значення в листопаді, та є найнижчим із 2010 р., чому сприяв урожай 2013 р. [10].

Необхідно зазначити, що навіть попри такі дані, вони переважно зумовлені зростанням економік країн, що розвиваються. Адже основними країнами-імпортерами вітчизняної агропромислової продукції є Китай, Єгипет, Іран та інші.

Однак згідно з останніми тенденціями процес швидкого економічного зростання країн, що розвиваються, минає, і це неминуче призведе до падіння експорту агропромислової продукції.

Так, економічні проблеми в розвинених країнах уповільнюють темпи зростання ВВП країн, що розвиваються. Значне сповільнення зростання ВВП у 2012 р. відбулося в основних азійських країнах-торговельних партнерах України: у Китаї – до 7,8 із 9,3%, Туреччині – до 2,2 із 8,8%; в Індії – до 4,0 із 7,7%. Економічне зростання уповільнилося і в Російській Федерації – 3,4% у 2012 р. порівняно з 4,3% у попередньому році [9].

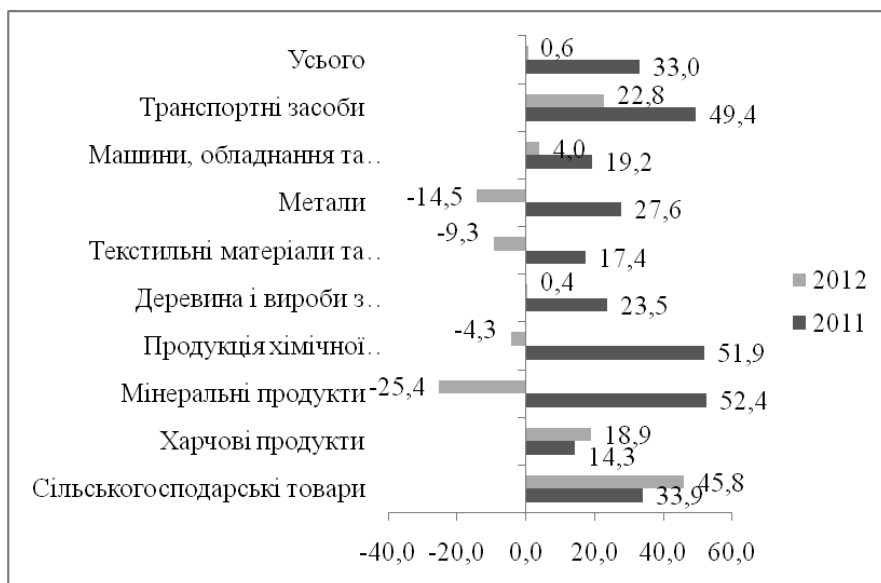

Рис. Динаміка експорту товарів у 2011-2012 рр., %

Джерело: [9]

Депресивність світової економіки зумовила зниження попиту на основну експортну продукцію України, додатково погіршилися умови торгівлі внаслідок застосування протекціоністських заходів у країнах-торговельних партнерах.

Попри позитивний вплив швидкого розвитку сільськогосподарської галузі на економіку країни загалом, потенціал розвитку цієї галузі обмежений як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. До внутрішніх можна віднести складність процесу освоєння значних обсягів інвестицій у сільське господарство, зумовлене особливостями української економіки. Основною зовнішньою причиною, що ускладнює розвиток сільського господарства, є його цілковита залежність від зовнішніх ринків, на яких з об'єктивних причин очікується зниження попиту на сільськогосподарську продукцію. Це у свою чергу збільшує вразливість української економіки до негативних явищ на світових ринках.

Натомість, для побудови економічної системи, що відповідає сучасному постіндустріальному суспільству, необхідно розуміти його сутність. Так, Д. Белл зазначає, що нинішнє постіндустріальне суспільство – це суспільство знань у подвійному розумінні:

- по-перше, джерелом інновацій дедалі більшою мірою стають дослідження та розробки;

- по-друге, прогрес суспільства, який вимірюється зростанням ВВП і зайнятості населення, тепер однозначно залежить від успіхів у сфері знань, тобто прискореного розвитку науки та освіти, їхньої якісної модернізації [3].

Висновки

Аналіз сучасного стану агропромислового комплексу України, навіть за умови його зростання, свідчить про наявність тенденції відставання від аналогічних утворень найрозвинутіших країн світу, до того ж воно неухильно збільшується. Це призводить до суттєвого зниження конкурентоспроможності окремих підприємств та їх об'єднань аграрної сфери економіки на світових ринках, що з часом неминуче призводить до економічного спаду.

Підвищення конкурентоспроможності української аграрної економіки у свою чергу вимагає збільшення обсягів інвестицій у промисловість і наукоємні галузі, а також створення такого інституційного середовища, яке сприятиме інвестуванню в такі галузі. Це у свою чергу вимагає зміни підходів до реформування галузей економіки та створення сприятливих умов для всебічного розвитку економіки, що зумовить сталий і збалансований розвиток вітчизняної економіки та визначення подальших напрямів її функціонування в умовах інформаційної економіки.

Напрямами подальших досліджень у цій галузі можуть бути дослідження шляхів реформування агропромислового комплексу, а також обґрунтування подальшого розвитку наукоємних галузей у контексті інтеграції України на світові товарні ринки.

Література

1. Мельник Л. Г. Информационная экономика : Учебное пособие / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2003. – 288 с.
2. Чухно А. А. Институционально-інформаційна економіка / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання, 2010. – 687 с.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл ; перевод с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : АКАДЕМИА, 1999. – 956 с.

4. *Иноземцев В. Л.* За пределами экономического общества. Постиндустриальные теории и постэкономические тенденции в современном мире / В. Л. Иноземцев. – М. : Academia Наука, 1998. – 640 с.

5. *Пирог О. В.* Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства / О. В. Пирог // Проблеми економіки та управління. 2011. № 698. С. 93-103.

6. Соціально-економічний розвиток за 2012 рік // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Основні макроекономічні показники України // Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

8. Товарна структура зовнішньої торгівлі України за 12 місяців 2012 року // Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrexport.gov.ua>

9. Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України // «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році». – К. : НІСД, 2013. – 576 с.

10. World Food Situation // Food and Agriculture Organization of the United Nations [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.fao.org>

УДК 338.24

В.В. Рокоча

*доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної економіки,
Університет економіки та права «КРОК»*

Економічні інтереси та цінності як системоутворюючий елемент національної економічної безпеки

У статті розглянуто проблеми національної економічної безпеки, зосереджено увагу на визначенні місця в них національних економічних інтересів. Доведено, що економічна безпека є засобом збереження національних інтересів та національних цінностей.

Ключові слова: глобалізація світової економіки, національна економічна безпека, національні економічні інтереси, національні економічні цінності, загрози національній економічній безпеці.

В.В. Рокоча

*доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної економіки,
Університет економіки та права «КРОК»*

Экономические интересы и ценности как системообразующий элемент национальной экономической безопасности

В статье рассмотрены проблемы национальной экономической безопасности, основное внимание обращено на определение места в них национальных экономических